

OPONENTSKÝ POSUDOK

na habilitačnú prácu Ing. Mariany Ujházyovej, PhD.
v študijnom odbore 4.3.5. Synekológia

Predložená habilitačná práca Ing. Mariany Ujházyovej, PhD. na tému „Syntaxonómia, diverzita a dynamika bukových lesov Slovenska“ predstavuje ucelený pohľad habilitantky na problematiku bukových lesov na našom území s presahom do európskeho priestoru, ktorej sa venuje systematicky od svojho štúdia na Fakulte ekológie a environmentalistiky Technickej univerzity vo Zvolene (I. a II. stupeň štúdia), pokračujúc na Lesníckej fakulte TU vo Zvolene v III. stupni štúdia.

Habilitačná práca predstavuje súborný materiál o danej problematike predložený z 19 peer review prác autorky publikovaných predovšetkým v časopisoch indexovaných v databázach CC, WoS, Scopus. Tieto sú tematicky usporiadané do troch častí. Veľmi výstižne, obsahovo vyvážené a „čitateľne“ je každý celok opísaný v kapitole Výsledky, čo pri rôznorodosti prezentovaných publikácií s významným prínosom autorky pre lesnícku fytoecológiu bučín a zmiešaných horských lesov, ich ekológiu, biodiverzitu, areál, ohrozenosť a ochranu isto vôbec nebolo jednoduché.

Prvá časť je venovaná syntaxonómii bukových a zmiešaných bukových lesov vo vybraných pohoriach Slovenska (napr. Muránska planina, Veľká Fatra, Vihorlat) i z celoslovenského fytoecologického prehľadu zavŕšeného definitívnou klasifikáciou na Slovensku najrozšírenejších bukových a horských zmiešaných lesov, ktorej kritická revízia u nás absentovala. Text je vhodne doplnený mapami s rozšírením jednotlivých spoločenstiev. Prílohou k tomuto prehľadu je 9 autorkiných prác, pričom v 5 je prvou autorkou.

Druhá časť výsledkov opisuje diverzitu bučín Slovenska vo vzťahu k environmentálnym faktorom ako geologický substrát, nadmorská výška, a diverzitu v strednej Európe – konkrétne v Alpách, Karpatoch a Českom masíve, no i v bukových lesoch Európy na regionálnej, lokálnej úrovni a na úrovni spoločenstva podoprenú výsledkami publikovanými v 4 prácach (všetky registrované v časopisoch s vyšším IF).

Tretia podkapitola zhuťňuje výsledky zo 6 publikovaných príspevkov so spoločnou problematikou Dynamika bukových a jedľovo-bukových lesov, ktorá je hodnotená vzhľadom

k hospodáreniu v lesoch či časovej osi, a to pomocou druhovej početnosti, Shannonovho indexu diverzity, ordinačných analýz NMDS, DCA a boxplotov, čo indikuje znalosť habilitantky aj v týchto metódach vedeckej práce.

Publikované príspevky svedčia o vysokej vedeckej erudícii Ing. Ujházyovej, o jej hlbokých znalostiach v problematike karpatských a európskych bučín, o jej úzkej spolupráci s významnými európskymi botanikmi a jej presahu do ďalších vedeckých botanických tém (travinnno-bylinné spoločenstvá, dubové lesy, fytoocenológia atď.). Opätovne vyzdvihujem významnosť nových poznatkov, ktoré priniesli jej štúdie, ako aj širokú škálu používaných vedeckých metód, i pre botanika tak nevyhnutnú, nenahraditeľnú terénnu prax, ktorá je v karpatských bučinách navyše obzvlášť náročná.

Z habilitačného spisu vyplýva, že habilitantka je kontinuálne zapojená do riešenia výskumných grantov (domácich i zahraničných), pedagogickej činnosti na LF a FEE TU vo Zvolene, vedie záverečné práce študentov, spracovala učebné texty, má vysoký počet citácií na svoje príspevky a plní všetky kritériá pre habilitačné konanie na UMB v študijnom odbore Synekológia.

K habilitačnej práci mám len niekoľko poznámok či pripomienok, ktoré však nijako neznižujú jej hodnotu:

1. Z formálnej stránky by sa žiadalo venovať práci vyššiu pozornosť, lebo je v nej viacero gramatických chýb, ktoré som vyznačovala priamo v práci (napr. písanie „prvýkrát“ ako jedno slovo), štylistických nepresností (napr. posledná veta v predslove, aktuálne používanie termínu lichenizované huby, nie lišajníky), nejednotností (napr. už v abstrakte 2 spôsobmi píšete termín jedľovo-bukový) a preklepov.
 - i. Odporúčam vyhnúť sa beletristickým výrazovým prostriedkom pri tomto type práce, napr. na s. 12 – bolo možné krásne sledovať, vďačný objekt; na s. 26 – dozrel čas.
2. Na s. 13 by som doplnila aj citáciu vašej autorskej kapitoly v citovanej práci Barna et al. (2010) a citáciu Ellenbergových indikačných hodnôt, ktoré zmieňujete (Ellenberg et al. 1992).

Dovolila by som si položiť aj pár otázok, z ktorých viaceré sa venujú chápaniu a vysvetleniu ďalších použitých termínov.

1. s. 10 – v ktorých častiach Vysokých a Nízkyh Tatier sa bučiny a zmiešané horské bukové lesy nenachádzajú a prečo? Je to len dôsledok ľudských aktivít?
2. s. 12 – čo si je potrebné predstaviť pod výrazom „účinnosť dobre diferencovaných jednotiek závisí od **kvality** definovaných diagnostických druhov“.
3. s. 12 – uvádzate vysokú druhovú bohatosť zmiešaných bukových lesov na karbonátovom podklade a to 50 – 74 druhov. Je to aj vrátane machorastov?
4. Pod Obr. 1 (s. 14) a 3 (s. 16) píšete: „Rozšírenie **spoločenstiev asociácií**...“, na s. 20 sa už uvádza „**asociácia spoločenstiev**“. Ktorý termín je správny?
5. s. 24 – odkiaľ ste získali zápisy pre hodnotenie diverzity bučín v európskom kontexte?
6. Ako ďalej sa bude uberať výskum bučín na Slovensku?

Pred samotným formulovaním záverov oponentského posudku by som chcela podčiarknuť dlhoročnú prácu a prínos Ing. M. Ujházyovej, PhD. pre (nielen) slovenskú lesnícku botaniku, ale aj jej aktívnu prácu v rámci Stredoslovenskej pobočky SBS pri SAV, ktorej je členkou, aktívnu účasť na mnohých zahraničných a domácich konferenciách, účasť na botanických exkurziách organizovaných v rámci floristických kurzov ČBS a SBS, a mnoho ďalších aktivít, ktoré ani v spise s jej príslovečnou skromnosťou nezmieňuje.

ZÁVER

Záverom konštatujem, že Ing. Mariana Ujházyová, PhD. predložila konzistentný habilitačný spis s logickou stavbou a s významnými vedeckovýskumnými výsledkami, ktorý dokladuje aj jej didaktickú, pedagogickú pôsobnosť na Technickej univerzite vo Zvolene. Odporúčam Vedeckej rade Fakulty prírodných vied UMB v Banskej Bystrici predloženú habilitačnú prácu prijať ako podklad na obhajobu a po úspešnom priebehu habilitácie, v prípade plnenia všetkých kritérií pre udelenie vedecko-pedagogického titulu „docent“ v študijnom odbore Synekológia ju navrhujem menovať za docentku.

V Banskej Bystrici, 6. marca 2022